

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

Ponedjeljak, 27. ožujka 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 256

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nikakvih osobitih događaja. Bojevi blizu Latača na Dnjestru, o kojima govore ruska izvješća, jesu zapravo samo okršaji između predstraža. Radilo se je na našoj strani o izvidničkim četama, koje, čim se jače neprijateljske sile pojave, moraju, razumije se, da se povrate. Kakove god navale nijesu Rusi uopće posljednjih tjedana ni pokušali protiv glavnih položaja Pflanzler-Baltinove vojske.

Talijansko bojište.

Neprijateljsko je topništvo držalo pod svojom vatrom doberdopsku visoravan, Fellu i pojedina mjesta tirolske fronte. Istočno od klanca Plöcken prodrle su naše čete u talijanske položaje kod Mater. U dolini Val Sugani suzbili smo neprijateljske navale.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö t e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Prekjučer smo potpalili lagum sjeveroistočno Vermellesa, koji je uništio više engleskih zakloništa. U Argonama i u području Moze postala je topovska vatra mjestimično opet veoma žestoka. Noćni okršaji sa bojnim sredstvima iz bliza u šumi Callette, jugoistočno tvrđve Douaumont, protekli su povoljno po nas.

Istočno bojište.

Rusi nijesu jučer opetovali svojih navala u mostobranu Jakobstadta i sjeverno Widsy-a. Jugozapadno i južno Dvinskoga izjaloviše se nekoje provale protiv naše fronte u znatnom razmaku od naših zaprijevka. Sjeverozapadno Postavija i između Narockog i Višnjevskog jezera zametnuo je neprijatelj u noći opet boj sa jakim silama ali bez uspjeha i uz goleme gubitke.

Balkansko bojište.

Ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Događaji na moru.

Berlin, 26. Službeno se javlja: Pet engleskih hidroplana uzletilo je jučer, da navali na naše ljetalacke nasade u sjevernom Šlezvik. Obrambena naša služba, koja bi pravodobno obavijestena, prisilila je trojicu, da sadje. Ljetalac zarobismo. Bombe su pale samo kod Hoyorske brane, ali nijesu nanijele nikakve štete.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 26. ožujka. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na različitim frontama nema znatnih promjena.

Brzobjavi.

Rat.

Zračni napadaj na englesku istočnu obalu.

London, 26. (Službeni engleski izvještaj. D. u.) Od zračnog napadaja od 19. ožujka na istočnu englesku obalu pouniralo je više ranjenih osoba, tako te je narasao broj poginulih na trinaest ljudi.

Englezi u Mezopotamiji.

Amsterdam, 25. Izvjestitelj londonskih novina Times javlja iz Oraba na rijeci Tigris, dne 16. ožujka ovo: Od 8. ožujka ovamo ništa nova osim sukoba s predstražama kod Abu Romana na desnoj obali rijeke, sedam milja uzvodice od našeg tabora. Iznenađili smo Turčine i zarobili 54 čovjeka, među njima dva časnika. Bilo je to 11. ožujka. Do 14. ožujka bilo je u međustankama topničke vatre i vatre iz pušaka. Dva smo turska topa uništili. Dne 15. ožujka napustio je neprijatelj pješčani brežuljak, a na to smo mi danas zaposjeli njegove položaje.

Tomu izvješću primjećuje list Times: Opisani je boj već proglasio u službenom izvještaju general Lakes. U tom se izvještaju naglašuje sjegornost naših pozicija. Izakako su se izjalovili bili naši pokušaji, da protjeramo Turčine iz njegovih promaknutih položaja kod Es sina. Iz neprijateljevog izvještaja slijedi, da smo mi bili prisiljeni, da se povučemo u prijašnje svoje pozicije, 23 milja od Kul-el-Amara, no toga ne će u Engleskoj da priznaju. Brzobjav našeg izvjestitelja dokazuje, da je tursko izvješće isinito.

Njemačka.

Njemački ratni zajam.

Berlin, 26. (D. u.) Wolffov ured javlja: Prema dosadašnjim je vijestima doznačeno na četvrti ratni zajam u svemu deset milijuna šest stotina i sedamdeset i šest milijuna maraka.

Balkan.

Mackensen na prolasku kroz Bugarsku u Carigrad.

Sofija, 26. (D. u.) Mackensen je imao na svom putovanju u Carigrad na kolodvoru u Sofiji jednosatni razgovor sa ministrom-predsjednikom Radoslavovom.

Pozivi u Grčkoj.

Berlin, 24. Grčka pozivlje pod oružje gođista, što su bila još slobodna ostala.

Iz Rumunjske.

Berlin, 24. Lokalni zeiger piše o novom kupoprodajnom ugovoru između Njemačke i Austrije te Rumunjske, da su s njime zadovoljni širi slojevi rumunjskog naroda. Ne samo što se seljaci raduju prodaji žita, nego i rumunjski obrtnici čeznu da se uspostave normalne prilike sa srednjim vlastima. Stalno bi se sporazumom odstranila napetost političkog položaja. Između Bugarske i Rumunjske vode se uspješni pregovori.

— Rumunjska se stampa bavi skoro isključivo o razvoju velikih strašnih bitaka u Francus-

koj i u Rusiji, te im tok prati najvećom nape-tošću. Politike kaže: U trijeznosti, koja javnost prosudjuje događaje ukazuje se njezina daleko-vidnost.

Portgalska.

Vojničke mjere u Portgalu.

Amsterdam, 24. Londonski list Times javlja iz Lisabona: Dne 22. ožujka objelodanjena su tri zaključka vlade. Prvim zaključkom prima ratni ministar punovlast, da pozove u svoju službu sva godišta, koja on drži sposobnim za vojnu spremu. Drugim se zaključkom pozivaju svi muzevi između 19 do 45 godina, koji su prije proglašeni bili nesposobnima, ponovno naknadnoj stavni. A trećim su zaključkom bili svi oni umirovljeni časnici, koji još nijesu prekorakili propisane dobe, opet reaktivirani.

Neutrale države.

Nizozemske želje.

Köln, 25. Kölnische Zeitung javlja iz Amsterdamu: Handelsblad predlaže sredstvo kojim bi mogla Njemačka ublažiti prama Nizozemskoj nesigurnost njezine pomorske plovidbe u vrijeme, kada nije moguće ni sagraditi, ni kupiti drugog broda poput Tubantje. Predloženo je sredstvo to, da Njemačka ponudi Nizozemskoj za odstupu jedan od svojih trgovačkih brodova. Nienuvs van der Dag je sasvim istog mišljenja kao i Handelsblad, i kad se ne bi moglo ništa dokazati, jer da se mora ipak priznati za njemačke strane, da Nizozemska ne može opstojati bez sveze sa svojim kolonijama. Neka je čvrsto poput hridina njemačko uvjerenje, da je njihova pomorarica sasvim nezdružna u potopjenju Tubantje, to sve ne smela da njemačka vlada milostivim migom ukloni osjetljivi gubitak prijevoznih sredstava, što ga je Nizozemska pretrpila, te da utiši buru gorenja što se je u čitavoj zemlji protiv nje podigla. Ali bude li se njemačka vlada ukopistila kod svojeg stanovništva, zašto da si Nizozemska sama ne uzme onoga, što im se ne će svojevojino ponuditi?

Kölnische Zeitung primjećuje na to: Mi smo uvjereni, da će njemačka vlada dopustiti da se govori o ozbiljnim predlozima, kojima bi se mogle nizozemske neprilike umanjiti. To je pravo i jefitino i odgovara sasvim osjećajima dobrog susjedstva, što ih njemački narod goji za Nizozemsku. Ali bude li Nizozemska zaplijenila njemačke brodove, što se u njezinim lukama nalaze, tada bi se to moralo nazivati pravim imenom, te bi Nizozemska igubila pred njemačkim narodom svaku čast padnuvši onako nisko kao što i Portugalaka.

Događaji na moru.

Propast engleskih parobroda.

London, 26. (D. u.) Parobrodarsko društvo Whitestallne javlja, da su se sa propalog parobroda Engisham iskrcala tri časnika i trideset i tri morka, a osim toga da je spašeno još sedeset ljudi.

London, 25. (D. u.): Engleski je parobrod Sussex, doveden u Boulogne.

London, 26. (D. u.): Engleski je parobrod Salybia (3352 tone) potopljen. Putnici i momčad je spašena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 23. Službeni izvještaj od 20. o. mj.:

Zapadna fronta.

Na čitavoj se fronti razvijala niz bojeva. U okolišu su Rize imale naše čete okršaja sa jakim ne-

prijateljskim predstražama kod sela Plakane i južno od otoka Dalen. U odsjedu Jakobstadta zaposjeli smo iz borbe pojedine dvorce i sumu istočno od sela Augustin (22 km sjeverozapadno od Jakobstadta), kao i u okolišu Busova, te sumu između šumskog kotara Dupenek i sela Delvenik (10 km jugozapadno i 8 km južno od Jakobstadta). Sjeverno od Dvinskog obostrana topnička vatra. U okolišu južno od Dvinskog traju žestoki pješadijski i topnički bojevi. Naša je artiljerija s uspjehom opstreljavala okoliš sjeverno od Minojunja (9 kilometara sjeverno od Vidzija), gdje smo ustanovili neprijateljska pojačanja. Izakako su naše čete usukale vatru neprijateljskih baterija u okolišu Meskele (6 km sjeverno od Vidzija), osvojile su čitav niz jaraka u odsjedu Minzjunj-jezero Sekili (?). Nastojanja neprijatelja, da južno od Tverea započne ofenzivom, bila su našom vatom osujećena. U okolišu mjesta Vilejti i Moserka (12 km i 7 km sjeverozapadno od Postaveje) bojuju se ogorčeni bojevi. Neprijatelj žestoko navaljuje na naše čete, koje su ga djelomice izbacile iz njegovih jaraka i oduzele mu strojevene puške. U odsjedu Černajti i Lotva (6 i 4 km sjeverno od jezera Mjadziol) napao je neprijatelj iz jake topovske priprave naše položaje, no mi smo ga svojom vatom odbili. Na južnoj se obali jezera Naroč razvija borba povoljno po nas. Zarobili smo 19 časnika i više od 1000 momaka, te se dočepali 12 strojevnih pušaka, 1 reflektora i bacala bombi.

Kaukaska fronta.

U Perziji smo nakon bojeva zaposjeli grad Ispahana. Izgladnjelo je pučanstvo s oduševljenjem primilo naše čete, te se je pučanstvo pridružio generalni guverner Ispahana i ina visoka lica, koja su prije toga od straha pribjegla bila u naš tabor.

Portugizi.

(Psihološko razmatranje).

Po romanskim je zemljama nadaleko raširena francuska jedna šaljiva poslovice: *Le Portugais son toujours gais* (Portugizi su uvijek veseli). No ova poslovice je posve neopravdana i neumnjena. Tko dobro poznaje Portugize i njihovu čud, morat će da prizna, da su Portugizi sve drugo, osim veselji. Njima posve nedostaje smisla za humor, šalu i veselost. Na čovjeka nekako osobito neoobično djeluje, kad pod onim veselim sunce i modrim nebom na obali razgranog mora nailazi na melankoničnu, da, gotovo tugaljive ljude. Ta jedva se sustezaju, a da im ne dovukuje: Smijte se i radujte se svom životu: A ta je melankolija i tugaljivost duboko usadjena i u naravi i u čudi Portugizata.

Ona se očituje svagdje i u svim zgodama. Kad pućkih svečanosti, u kazalistu, kod nabacivanja cvijećem, kod pokladnih zabava, kod borbe s bikovima. Na melankoliju nailaziš koli u gradu, toli na ladanju: iz pesaočnice niže puka dopiru sentimentalne melodije narodnih pjesama u mekanom molu; u gradskim se kazalisticima predstavljaju većim dijelom diriljve i gantuljiva drame. Kod veselog inače nabacivanja cvijećem, kod kojega imade svakako glavno mjesto smijeha i šala, bacaju očajni monarkiste bombe. I nehote se stavlja čovjeku pitanje: Imade li taj narod opravdana razloga za tugaljivost? Da li ga preopterećenju porezi, da li mu zemlja radja samo trnje, korovom i dračev? Prihite li teško nebo na čud njegovu? A odgovor mora uvijek da glasi: Ne, ne i ne! Porezi nisu tko zna kako veliki, zemlja je plodna i rudna, neprestano vedro nebo pobudjuje na veselost.

Posve je drugi uzrok toj tugaljivosti, posve drugi razlog sentimentalnosti. Portugiski narod sniva o prošlim onim sječinim vremenima, kad je modro-bijeli portugiski stijeg ponosno lepršao morina, kad su crnci Srednjeje Afrike i Hindi u Indiji, žuti Japanci i razroki Kinezi dobro poznavali portugiski grb sa pet krilazskih čavala i srebrnjaka, kad su karaveli „Capitano mór“ bili neograničeni gospodari morskih valova . . .

A danas? Kolonijali je se posjed, hvala engleskoj „susretljivosti“ silno suzio. Ponosne je nekad one portugiske, svem svijetu poznate „armade“ nestale i nesposobni su muzevi proigrali bili neizerpivo bogatstvo obiju Indija.

Najnoviji ustup Portugalske u svjetski rat pobudjuje u svim nama pitanje: Što ona može da postigne, što ona može da nam učini? Jedini pravi odgovor bi bio: Nahuditi nam može! Jer o valjanosti portugiskih vojnika nema sumnje. A ima i vršnih časnika, ponajpate u kolonijalnim četama. Jedan Mousinho d'Albuquerque, Joao d'Almeida, Pavia Conceiro i mnogo drugih može se dostojno staviti o bok najglasovitijim savre-

nim vodjama kolonijalnih četa. Čete, koje su slavno izvojevale sjajne pobjede nad plemenom Dembos, Kuamatos i Kuanjamas, zaslužuju naše potpuno priznanje. No dobri poznavaoči tvrde, da je portugiski vojnik doduše posve dorastao tjelesnim naporima, jer je izvanredno žilav i otporan proti osudjevanju u vremenskim nepogodama, ali da prilično teško udovoljuje moralnim zahtjevima. Portugizima nedostaje svakog smisla za disciplinu, red i čistoću, — tri stvari, koje su u današnjem ratu neophodno nužne. Portugiski vojnik ne poznaje štednje sa municijom. On rasipa silne množine streljiva. Općenito dobar streljac i gadjac, manjka mu u ozbiljnom trenutku mira, koji jedino uvjetuje sjegnuro i pouzdano baratanje puškom.

Časnički je zbor šareno društvo. Uz aristokrate nalazimo među časnicima bivše aktivne podčasnike, kojima manjka gotovo svaka vjele naobrazba. Portugiski časnik bere u mirno doba tako slabu plaću, da se mora uzta u nazregredice baviti i inim kojim zanimanjem. Politički mu je put otvoren i zato nailazimo u svim državnim službama aktivne časnike kao činovnike, što je dakako na uštrb časničkog duha. Časnici, podčasnici i prosti voditelji sudjeluju aktivno u političkom životu. Ovdje proizlazi, da podložnici nemaju pravoga povjerenja u svoje pretpostavljene. Jedan gleda u drugom uhodu, koji da pazi na svaku riječ. Za doba je monarkije bilo u tom pogledu kud i kamo bolje. Tek sadašnji republikanski je sustav izazvao takovo nepovoljno stanje.

Oprema je portugiske vojske veoma loša, pak će bez sumnje morati saveznici da duboko posognu u džep.

Kod mornarice je stvar više manje ista, kao i kod kopnene vojske. Portugizi su inače dobri i valjani mornari, no časnicima bi trebalo još mnogo, veoma mnogo naobrazbe.

A sad još nesto o portugiskozi ženi: Ukratko rečeno: lijepa nije i veoma brzo vene, bila to gospodja iz najviših krugova, ili priprasta seljakinja. Narodnu su stikovitu nošnju portugiske žene posve već napustile. A inače — žena kao žena!

Prilike u Rusiji.

(Veliki knez u Japanu. — Hvosstov i duma. — Borba proti poskupljanju. — Sazonov i ruska ovinsost (Engleskoj)).

O nesto tajanstvenom posjetu velikog kneza Gjuro Mihajlovića, koji se je ovih dana povratio iz Japana u Rusiju, saznanje se, da se je misija carskog izaslanika sastojala u nalogu, da nagovori japansku vladara na izaslanje japanskih četa na europsko bojište. Čete bi se imale slati sibirskom željeznicom. Dakako, da se toj „skromnoj“ molbi nije udovoljilo.

U državnoj su dumi započeli slobodninni govori, a ponajpate onih muslimanskih zastupnika, kojima se priključio i socialista Kekeli iz Kaukaza vatrenom optužbom, da odvori narolu četi. Koli govor zastupnika Čaidze, toli onaj zastupnika Kekelija njestu smjeli da budu objelodanjeni u ruskom novinstu. Najveću je senzaciju pobudilo otkriće zastupnika Friedmanna o tajnoj okružnici ministra unutrašnjih posala od 9. januara 1916. upravljenoj na sve guvernerne u Rusiji. Hvosstova i desnice njestu se ta otkrića, koja spremaju nove programe u Rusiji, upravo najugodnije dojmila. Samo na taj način mogu da se lumaeće oni glasovi o skorasnjem odstupu Hvosstova, stono su kolali po hodnicima dume i koje je Hvosstov nastojao da obori, no veoma lahavim izgovorima. Pozivao se je kod toga na samoga cara, koji da mu je točno označio put, kojim mora da ide. Radi toga je Hvosstov i otpustio.

Dvije su se borbe pojavile u Rusiji, borba proti skupoci i poskupljanju, te borbe proti Njemcima i njemačkom svjetskom gospodarstvu. Istjerali su njemačke naseljenike iz Volhinije, Jekaterinoslava i iz područja Crnoga mora. Bilo je ondje diriljivih prizora. Mnogi istjeranici počineše samoubojstvo. I borba proti sveopćoj skupoci preotima sve više maha, a uspjeh joj je dakako isti kao i u drugim zemljama.

Kolaju glasovi o skorasnjem odstupu Sazonova, koji je, kao što i sam car, za bezuvjetni nastavak rata. U koliko bi ti glasovi istinili, pokazat će skora budućnost.

Od dana u dan sve veća financijalna ovisnost Rusije od Engleske očituje se očitim načinom i u tom, što je eto grad Moskva bio prinudjen, da sklopi u Engleskoj zajam deset milijuna rubalja uz veoma visok kamatnjak. Sazonov sam ne taj, da bi prekineće te financijalne ruske ovisnosti od Engleske značilo državni bankrot Rusije.

Unutrašnji život Rusije pruža sliku nijemog i tupog ojačanja u nižem pučanstvu, ali ujedno i sliku hrvalone lakoumnosti viših i najviših slojeva. U predgradjima, koja su prenapunjena ranjenim i osakaćenim vojnicima, vlada neopisiva bijeda i nevoja. Ništa bolje nije ni po selima. Većina je seoskih gospodarstva zapuštenih. Ali zato su u gradovima kazališta, kinematografi i skupe gostione prenapunjene.

Domaće vijesti.

Kinematograf „Crvenog križa“. Pošto su bila jučer rasprodana sva mjesta u kinu „Crvenog križa“, to će se opelovati isti raspored i večeras. Potanje u oglasu.

Kazalište Cicuttii. Sutra 28. bit će u mjesnom kazalistu koncert u dobnrotvome sruie.

Izgubljeno. Zemlja Andrija, stanujući u Via Dignano 15 javlja, da mu je pred 4 dana utekla iz staja jedna bijelo-žutkasta koza u vrjednosti od 80 K.

Nadjeno. Našla se crna kožnata novčarka s iznosom od 11 kruna i zelena legitimacija na ime Gletić Marije.

Zadnje vijesti.

Junački boj Greif-a.

London, 26. (D. u.) Admiraltet saopćuje: 29. veljače zbio se je u sjevernom moru boj između oružane njemačke pomoćne krstarice Greif, koja bijaše maskirana kao norveški trgovački brod, i engleske pomoćne krstarice Alcantara. Njemačka je pomoćna krstarica bila potopljena topovskom vatom. Alcantara (15.850 očitvidno torpedom, 5 njemačkih časnika i 115 momaka, čitava njemačka posada, preuzeti su i zarobljeni. Engleski gubici iznašaju 5 časnika i 69 momaka. Greif, koji je htio da slijedi primjeru Möwe, bio je prije potopljen, nego mu je uspjelo, da prodje naše stražne linije.

London, 26. (D. u.) Reuterov dopisni ured javlja: Iz pojedinih podataka sukoba u sjevernom moru proizlazi, da je boj bio veoma žestok. Greif se je potopio prije, doskora za njim Alcantara. Engleski su razarači bili odmah na mjestu, te su spasili preživjelu momčad.

4 američkih podanika sa Englishmanom nestalo.

Washington, 26. (D. u.) Reuterov dopisni ured javlja službeno: Od putnika potonulog poštanskog parobroda Englishama nestala su četvorica.

Ratno vijeće u Parizu.

London, 26. (D. u.) Asquith, Grey i Kitchener, optuvali su na ratno vijeće u Pariz. Njihov se povratak očekuje za četvrtak

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 27. ožujka 1916.

RASPORED:

Mali elefant.

Ružičasta papuča (glavna uloga Dorit Weixler).

Julij kao gladijator.

Početak u 2.20, 3.30, 4.40, 5.50 poslije podne. ULAZINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 fillira.

